

Universitat de Lleida

GUIA DOCENT

ACCIÓ SOCIOEDUCATIVA PER A L'ENVELLIMENT ACTIU

Coordinació: SOLDEVILA BENET, ANA MARIA

Any acadèmic 2019-20

Informació general de l'assignatura

Denominació	ACCIÓ SOCIOEDUCATIVA PER A L'ENVELLIMENT ACTIU			
Codi	100919			
Semestre d'impartició	1R Q(SEMESTRE) AVALUACIÓ CONTINUADA			
Caràcter	Grau/Màster	Curs	Caràcter	Modalitat
	Grau en Educació Social	4	OPTATIVA	Presencial
Nombre de crèdits assignatura (ECTS)	6			
Tipus d'activitat, crèdits i grups	Tipus d'activitat	PRAULA	TEORIA	
	Nombre de crèdits	1.8	4.2	
	Nombre de grups	1	1	
Coordinació	SOLDEVILA BENET, ANA MARIA			
Departament/s	PEDAGOGIA			
Informació important sobre tractament de dades	Consulteu aquest enllaç per a més informació.			
Idioma/es d'impartició	Català			
Horari de tutoria/lloc	1r Semestre Dijous de 9 a 10 hores i de 12 a 14 hores. Despatx 2.17 facultat			

Professor/a (s/es)	Adreça electrònica professor/a (s/es)	Crèdits impartits pel professorat	Horari de tutoria/lloc
SOLDEVILA BENET, ANA MARIA	anna.soldevila@udl.cat	6	

Informació complementària de l'assignatura

Podeu trobar un bloc sobre l'assignatura titulat Gerontologia educativa al web personal de suport a la docència: <http://www.annasoldevilabenet.com/>

Per a citar la bibliografia dels diferents treballs de l'assignatura us recomano l'enllaç:

<http://biblioguies.udl.cat/comcitar/estils/apa>

Objectius acadèmics de l'assignatura

Comprendre el fenomen de l'envelliment humà des de diferents disciplines.

Conèixer les principals teories explicatives del procés d'envelliment humà.

Conèixer els serveis socials adreçats a la gent gran que preveu l'actual marc legislatiu.

Analitzar les funcions de l'educador/a social en l'àmbit de la gent gran.

Expressar-se correctament de manera oral i escrita així com utilitzar amb precisió la terminologia bàsica utilitzada en gerontologia.

Analitzar els mites i estereotips arrelats socialment i cultural sobre l'envelliment humà.

Dissenyar projectes psicosocioeducatius per diferents grups i / o contextos.

Reflexionar sobre les possibilitats que ofereix la dinamització sociocultural en l'àmbit de la gent gran.

Oferir respostes educatives d'acord a les diferents capacitats, destreses, habilitats de la gent gran per tal de potenciar el seu benestar general i facilitar la seva relació grupal.

Saber escoltar activament i establir relacions interpersonals de forma positiva i empàtica.

Utilitzar les TIC en l'àmbit d'estudi.

Participar de manera constructiva i activa del treball en equip.

Competències

1. Desenvolupar capacitat crítica, d'anàlisi, de síntesi, d'organització i de planificació.
2. Exercir un aprenentatge autònom, adaptació a situacions noves i apertura cap a l'aprenentatge al llarg de la vida i desenvolupament de la creativitat, iniciativa i esperit emprenedor.
3. Mostrar capacitat per treballar en equip, per conduir i liderar grups, per resoldre conflictes, presa de

decisions i desenvolupar habilitats per a les relacions interpersonals.

4. Assumir el compromís de desenvolupament personal i professional amb un mateix i la comunitat.
5. Desenvolupar capacitat per a la selecció, gestió del coneixement i de la informació.
6. Tenir una correcta expressió oral i escrit
7. Dominar les TIC,
8. Respectar els drets fonamentals d'igualtat entre homes i dones, la promoció dels Drets Humans i els valors propis d'una cultura de pau i de valors democràtics.
9. Comprendre els referents teòrics, històrics, culturals, comparats, polítics, ambientals i legals que constitueixen a l'ésser humà com protagonista de l'educació.
10. Comprendre la trajectòria històrica de l'Educació Social i la configuració del seu camp i identitat professional amb especial atenció a les iniciatives de la Unió Europea.
11. Conèixer els supòsits filosòfics, pedagògics, psicològics, sociològics i antropològics i de qualsevol altres fonaments teòrics de la intervenció socioeducativa i els seus àmbits d'actuació.
12. Analitzar necessitats així com dissenyar, aplicar y avaluar plans, programes, projectes i activitats d'intervenció socioeducativa en contextos diversos.
13. Mostrar una actitud empàtica, respectuosa, solidaria i de confiança cap als subjectes i institucions d'educació social.

Continguts fonamentals de l'assignatura

Tema1: Aproximació al concepte d'envelliment.

- 1.1 Mites i estereotips sobre la vellesa. Edatisme i discriminació per edat.
- 1.2 Teories sobre l'envelliment humà.
- 1.3 Delimitació de conceptes associats a l'estudi de l'envelliment.

Tema 2: L'estudi de l'envelliment des d'una perspectiva biopsicosocial

- 2.1. Aproximació a l'estudi de l'envelliment des de la biologia.
- 2.2. Aproximació a l'estudi de l'envelliment des de la psicología.
- 2.3. Aproximació a l'estudi de l'envelliment des de la sociologia.

Tema 3: Serveis Socials i persones grans. Marc legislatiu.

- 3.1 El serveis socials a partir de l'actual marc legislatiu.
- 3.2 Els serveis, prestacions econòmiques i activitats adreçades a la gent gran que preveu el Sistema Català de Serveis Socials.
- 3.3 Recursos per a la gent gran a la ciutat de Lleida.
- 3.4 Entitats que tenen com a finalitat principal l'associacionisme de la gent gran i el voluntariat sènior.

Tema 4: Educació emocional i persones grans

4.1 Estat de l'art dels estudis de sobre intel·ligència emocional i persones grans.

4.2 Els programes d'educació emocional segons el model GROPE: Consciència emocional, autorregulació emocional, autoestima, habilitats socioemocionals i habilitats de vida.

Tema 5: Animació Sociocultural i la intervenció educativa en l'àmbit de les persones grans.

5.1 L'animació sociocultural: una aproximació conceptual. Conceptes afins.

5.2 L'animador sociocultural. Rol i funcions.

5.3 El rol de l'educador/a social en l'àmbit de les persones grans.

5.4 La idiosincràcia de l'acció educativa en l'àmbit de les persones grans

Tema 6: Projecte de vida. Dol, pèrdua i mort.

6.1 Vivències i creences a nivell personal davant el tema de la mort i la vida.

6.2 Aspectes ètics, legals i biopsicosocials de la mort.

6.3 La mort i les malalties terminals. La comunicació: familiars- malalt- professionals com a instrument terapèutic.

6.4 El procés de dol. Tipus de dol.

6.5 Pautes d'intervenció educativa davant una persona en procés de dol.

Eixos metodològics de l'assignatura

Presencial (40%)

Exposicions orals i audiovisuals, exercicis pràctics relacionats amb el continguts exposats i debat per a la reflexió (25%)

Visites a centres de gent gran (5%)

Autoavaluació i coavaluació formativa dels materials elaborats pels companys/es i participació en les activitats proposades pel grup d'iguals (10%)

No presencial (60%)

Tutories individuals i grupals per a la realització de els treballs via online, ja sigui per correu electrònic o entorn virtual.

Elaboració de treballs individuals (10%)

Treball Autònom: Lectura de bibliografia específica en diferents llengües. (10%)

Entrevistes a professionals en actiu. (10%)

Treball Cooperatiu (10%)

Autoavaluació i coavaluació formativa dels materials didàctics elaborats pels companys/es (10%)

Disseny de projectes i / o materials psicoeducatius per a gent gran. (10%)

Sistema d'avaluació

MODALITAT D'AVALUACIÓ CONTÍNUA

1. Participació en activitats presencials i coavaluació formativa dels materials elaborats i les activitats organitzades pels companys/es (10 %)
2. Disseny de projectes i / o materials psicoeducatius per a gent gran en diverses temàtiques (20 %)
3. Història de vida (40%)
4. Article sobre edatisme i discriminació per edat (10%)
5. Monogràfic sobre un dels continguts desenvolupats en el tema 2 (10%)
6. Entrevista a un professional en actiu i reflexió crítica sobre l'estat de la qüestió en temes relacionats amb educació dins els entorns residencials(10%)

Per l'obtenció de la qualificació final es farà la nota mitjana de les diferents proves. Es considera superada la matèria quan l'estudiant ha obtingut una qualificació final de 5 sobre 10.

MODALITAT D'AVALUACIÓ ALTERNATIVA

L'estudiantat que ho desitgi té dret a renunciar a l'avaluació contínua a l'inici del semestre i acollir-se a la modalitat d'avaluació alternativa, amb una única prova d'avaluació: l'elaboració d'un dossier on quedin reflectits els continguts objecte d'estudi de la matèria i la corresponent bibliografia, d'una extensió màxima de 60 pàgines i de 30 referències bibliogràfiques.

Per fer-ho haurà de presentar una instància a secretaria en el termini fixat a tal fi i aportar documentació justificativa d'activitat laboral i/o altres situacions personals.

Bibliografia i recursos d'informació

Tema. Maltractament i persones grans.

Tabueña, M, Lafarga, J. y Muñoz, I. (2013). *Violència: tolerància: zero. Programa de prevenció dels maltractaments a les persones grans. Guia per a la detecció i per a l'acció.* Barcelona: Obra Social "la Caixa".

Tema. Projecte de vida. Dol, pèrdua i mort.

Bayés, R. (2001). *Psicología del sufrimiento y de la muerte.* Barcelona: Martínez Roca.

Bowlby, J. (1983). *La pérdida afectiva -Tristeza y depresión-.* Barcelona: Paidós

Bucay, J. (2001). *Camino de las lágrimas.* Buenos Aires: Edición 2001

De Hennezel, M. (1996). *La mort íntima.* Barcelona: Columna

Esquerda, M. i Agustí, A. (2010). *El nen i la mort.* Lleida: Pagès editors.

Kübler-Ross, E. (1991). *Vivir hasta despedirnos.* Barcelona: Luciérnaga

Kübler-ross, E. (1998). *La mort: una aurora.* Barcelona: Luciérnaga

Nomen, L. (2007). *El duelo y la muerte. El tratamiento de la pérdida.* Madrid: Pirámide.

Nomen, L. (2008). (coord.). *Tratando...el proceso de duelo y de morir.* Madrid: Pirámide.

Poch, C. (1996). *De la vida i de la mort: reflexions i propostes per a educadors i pares*. Barcelona: Claret

Rodríguez, P. (2002). *Morir es nada. Cómo enfrentarse a la muerte y vivir con plenitud*. Barcelona: Ediciones B.

Worden, J.W. (1997). *El tratamiento del duelo: asesoramiento psicológico y terapia*. Barcelona: Ed. Paidós.

Tema. Animació sociocultural i gent gran

ANDER-EGG, E. (1984). *Achaques y manías del servicio social reconceptualizado*. Buenos Aires: Humanitas.

BARRADO, J.M. (1982). *La animación sociocultural, un esfuerzo de aclaración*. En Documentación Social, 49.

BERZOSA, G. (1987). "El ocio, un tiempo para la creatividad", *Minusval*, 58,13-15.

COSTA, A. (1986). *El territorio y las comunidades como marco de la Animación Sociocultural*. En A.A.V.V., *Fundamentos de la Animación Sociocultural*. Madrid: Narcea.

DE MIGUEL, S. (1995). *Perfil del animador sociocultural*. Madrid: Narcea.

GILLET, J. (1995). *Animation et animateurs*. Paris: L'harmattan.

LAPORTA, R. (1978). *Creatività e prospettive pedagogiche*. En V.V.A.A. *Creatività, educazione e cultura*. Roma: Enciclopedia Italiana.

MERINO, J.V. (1999). *Programas de animación sociocultural. Tres instrumentos para su diseño y evaluación*. Madrid: Narcea.

QUINTANA, J.M. (1993). *Los ámbitos profesionales de la animación*. Madrid: Narcea.

PETRUS, A. (1997). *Pedagogía social*. Barcelona: Ariel.

POLLO, M., (1980). *La animazione culturale. Teoria e método*. Torino: Elle Di Ci.

PUIG PICART, T. (1989). *Animación sociocultural. Cultura y territorio*. Madrid: Popular.

RIVA, F. de la, (1989). *Piezas para un rompecabezas: participación y procesos socioculturales en la sociedad industrial avanzada del fin del milenio*. En VV.AA. *Procesos socioculturales y de participación*. Madrid: Narcea.

SOLDEVILA, A. (2000). *El estudio del envejecimiento desde una perspectiva biopsicosocial y educativa: Los Centros de Día de Lleida, una realidad analizada*. Lleida: Universidad de Lleida. (inédito).

Tema. Educació emocional i gent gran

SOLDEVILA, A. (2009).: *Emociónate*. Programa de educación emocional. Madrid: Pirámide.

Tema Envel·liment biopsicosocial

Pérez Serrano, G. (coord). (2011). *Intervención y desarrollo integral en las personas mayores*. Madrid: Editorial Universitas.

- Al capítol II podeu ampliar pel tema de la memòria.
- Al capítol III sobre depressió, ansietat i suïcidi.
- Al capítol VII sobre avaluació geriàtrica integral (on hi podreu trobar instruments i escales de valoració per a les capacitats funcionals i activitats instrumentals de vida diària, també per al funcionament cognitiu, afectiu i de relacions socials.).

Biologia de l'envel·liment. Bibliografia bàsica.

- Castellón Sánchez del Pino, A. Universidad de Granada.

Disponible a: <http://www.robertexto.com/archivo12/envejecimiento.htm>

- Pérez-Castejón, J.M.; Durany Tiirk, S.; Garrigós Toro, A. y Olivé Torralba; A. *Prevención de la dependencia y envejecimiento saludable*. Madrid: IMSERSO.

Disponible a: <http://www.imsersomayores.csic.es/documentos/boletin/2007/numero-53/art-07-08-01.pdf>

Psicología. Bibliografía bàsica

Fernández-Ballesteros et al. (1999). *Qué es la psicología de la vejez*. Madrid: Biblioteca Nueva. Pp. 37-87; 127-142 .

Sociologia. Bibliografía bàsica

VVAA (2017). Informe 2016. Las personas mayores en España. Madrid, IMSERSO.

http://www.imserso.es/InterPresent1/groups/imserso/documents/binario/112017001_informe-2016-persona.pdf

González Oliveros, L (2006). *Prejuicios "viejistas" y educación de mayores*. V Congreso Internacional "Educación y Sociedad". Universidad de Granada.

[1] Un dels equips de recerca universitari en l'àmbit de psicologia de l'envelliment és el que ha liderat la catedràtica emèrita Rocío Fernández-Ballesteros. Unviersitat Autònoma de Madrid.